

Václav Klaus

Modrá, nikoli zelená planeta

**Co je ohroženo:
klima, nebo svoboda?**

DOKOŘÁN

**První vydání
v elektronické
podobě**

Václav Klaus

Modrá, nikoli zelená planeta Co je ohroženo: klima, nebo svoboda?

© Václav Klaus, 2007, 2010

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Vydalo nakladatelství Dokořán, s. r. o.,
Holečkova 9, Praha 5, dokoran@dokoran.cz,
www.dokoran.cz

v roce 2010 jako svou 370. publikaci (1. elektronickou).

Vydání třetí, v elektronické podobě první.

Obálka Jiří Hladký, 2009

Ilustrace Jiří Slíva, 2007, a Ivan Steiger, 2007

Ilustrace J. Slívy byla převzata z týdeníku EURO.

Ilustrace I. Steigera byla převzata z Frankfurter Allgemeine Zeitung.

Grafická úprava a sazba Didot, polygrafická společnost s. r. o. a David Greguš.

ISBN 978-80-7363-318-9

Obsah

Předmluva k elektronickému vydání

Předmluva k prvnímu vydání

Kapitola 1

Kapitola 2

Kapitola 3

Kapitola 4

Kapitola 5

Kapitola 6

Kapitola 7

Seznam použité literatury

Příloha č. 1

Příloha č. 2

Příloha č. 3

Předmluva k elektronickému vydání

Od prvního, v dnešní době už pomalu začíná být nezbytné dodat papírového, vydání této knihy uplynuly více než tři roky, což je v současném světě urychlené komunikace a informační záplavy relativně dlouhá doba. I v debatě o globálním oteplování se toho za tu dobu hodně událo, ale je smutné, že v politické sféře a v médiích zůstává všechno v podstatě při starém. Dnes a denně jsou po celém světě vydávány nové a nové články, studie a knihy odhalující neudržitelnost a neobhajitelnost doktríny globálního oteplování, která za viníka v posledním století probíhajícího mírného oteplování považuje člověka a jím prováděné spalování fosilních paliv. Tyto práce dokazují nepotřebnost a nesmyslnou nákladnost opatření navrhovaných environmentalisty k souboji člověka s přírodou a klimatem.

Přesto tato doktrína vítězně kráčí světem, neboť má své mocné zastánce. Politici objevili

její – jak se domnívají a jak se, paradoxně, ukazuje – velice slibný politický náboj a uvěřili, že jim přináší voliče. Mnozí byznysmeni pochopili, že se touto cestou dá uniknout z přísných zákonů trhu a že je možné úspěšně žadonit o štědré státní dotace. Intelektuálové, novináři a socialisté všeho druhu získali nové mocné argumenty pro svůj věčný zápas s lidskou svobodou, trhem a kapitalismem.

I my jsme ale získali nové přívržence, zejména mezi běžnými lidmi, kteří to všechno začínají více a více chápat. Začíná přibývat vědců, kteří vykročili ze zátiší vědeckých časopisů a zúčastňují se veřejné diskuse na toto téma. V poslední době jsou to zejména knihy dvou Australanů – I. Plimera „Heaven and Earth: Global Warming, The Missing Science“ (Connor Court Publishing, 2009) a R. M. Cartera „Climate: The Counter Consensus“ (Stacey International, 2010).

Za dobu, která uplynula od prvního vydání mé knihy, toho vím o této problematice daleko více i já. Původní desetistránkový seznam literatury bych mohl snadno několikanásobně rozšířit, ale i kdybych se pokoušel knihu přepisovat od základu, žádnou kvalitativní změnu bych v ní neudělal. Byla přeložena již do šestnácti jazyků. V letošním roce vyšla v dánštině, arabštině, japonštině a v černohorštině (což bych si troufl označit za bývalou srbochorvatštinu).

Na stejné téma jsem napsal řadu článků a v mnoha zemích světa pronesl projevy a přednášky, které byly vesměs také publikovány. Posledními dvěma byl v březnu 2010 projev v Palm Beach na Floridě – „Global Warming Alarmism is a Grave Threat to our Liberty“ a v říjnu projev v Londýně – „The Climate Change (or Global Warming) Doctrine is Part of Environmentalism, Not of Science“. Všechny tyto mé texty jsou – v různých jazycích – k dispozici na www.klaus.cz.

Podtitul mé knihy zní: Co je ohroženo: klima, nebo svoboda? Více a více jsem přesvědčen, že je ohrožena svoboda. Klima nikoli. Věřím těm klimatologům, kteří říkají, že je „současné klima v podstatě stejné jako v posledních deseti tisíci letech, nebo jinak řečeno, že je dnešní mírné oteplování v rozmezí toho, co bylo v těchto deseti tisíci letech normálním výkyvem“ (Garth Paltridge, ředitel Institutu studií Antarktidy a jižních moří na univerzitě v Tasmánii). Ohrožení lidské svobody cítím stále silněji.

Čím dál častěji ve svých vystoupeních do dávám, že stejně jako svoboda je ohrožena i lidská prosperita, což ostatně není překvapující, protože svoboda a prosperita jsou spojené nádoby. Jedno bez druhého není možné. Dnešní postoje environmentalistů a z nich vyplývající hospodářsko-politická opatření jsou útokem na obojí, zejména v chudších zemích.

Tam hrozí, že život stamiliónů lidí zůstane na více méně „subsistenční“ úrovni i nadále.

Jsem rád, že mi nakladatelství Dokořán dalo šanci vydat mou knihu v e-verzi. Je to nová zkušenost i pro mne, v podstatě velmi staromódního člověka.

18. 8. 2010

Předmluva k prvnímu vydání

Žijeme ve zvláštní době. Je to vidět i na tom, že jedna mimořádně teplá zima, která – bez ohledu na dlouhodobé trendy, např. na to, že v celém 20. století bylo zaznamenáno zvýšení průměrné teploty ve světě jen o 0,6 °C – stačí k tomu, aby u některých lidí vznikla dalekosáhlá očekávání a na jejich základě příhodné prostředí pro návrhy radikálních opatření, abychom s počasím něco, a to právě teď, udělali.

Jedna událost stíhá druhou. V průběhu posledních měsíců byl do kin uveden Al Goreův jen zdánlivě dokumentární, příznačně však oscarový film, byla publikována tzv. Sternova zpráva, připravená na objednávku britského premiéra Tonyho Blaira a bylo publikováno – spíše politické než odborné – shrnutí 4. zprávy Mezivládního panelu OSN, věnovaného klimatickým změnám. Překvapivě řadu měsíců před publikováním vlastní zprávy. Laťka poli-

tické korektnosti byla – zdá se – již definitivně, a to hodně vysoko, nastavena a znovu je nám vnucována jedna jediná přípustná pravda. Všechno ostatní je označováno za nepřijatelné. Britský ministr životního prostředí nedávno dokonce řekl, že stejně jako nesmí v médiích vystupovat teroristé, neměli by mít právo vystupovat ani skeptici vůči globálnímu oteplování. V lidské historii to bohužel není poprvé.

Souhlasím se spisovatelem Michaelem Crichtonem, že „nejdůležitější výzvou, které lidstvo čelí, je úkol rozlišit realitu od fantazie a pravdu od propagandy. Zejména v naší informační éře (spíše ji vidím jako éru dezinformační) je to mimořádně naléhavé a mimořádně důležité“ (Crichton, 2003). Přispět k tomu se snaží i tato nevelká knížka.

Globální oteplování se v poslední době stalo symbolem a vlastně prototypem sporu pravda vs. propaganda. Byla nastolena jedna politicky korektní pravda a oponovat jí není snadné, ač nemalý počet lidí, mezi nimi špičkových vědců, problém klimatických změn a jejich příčin a důsledků vidí úplně jinak. Hrozí se arogance obhájců hypotézy globálního oteplování a od ní odvozené hypotézy, jež dává do souvislosti globální oteplování s konkrétními

činnostmi člověka. Bojí se důsledků, které to bude mít pro všechny z nás.

Obhájci a propagátoři těchto velmi sporných hypotéz jsou většinou vědci, kteří ze zkoumání tohoto fenoménu – finančně i vědeckým uznáním – profitují, a spolu s nimi politikové (a na ně napojení „fellow travellers“), kteří si na tom – při absenci jiných, pro ně politicky atraktivních témat – budují svou politickou kariéru. Vidím to stejně silně jako známý dánský fyzik Hendrik Tennekes, který proti těmto postojům ostře protestoval již v roce 1990 a který právě teď cítí potřebu zvednout svůj hlas znovu. Vysvětluje to tím, že mezi rokem 1990 a 2007 nastal jeden zásadní rozdíl: „Tehdy jsem byl znepokojen, teď se zlobím.“ Dodává, že na své vědecké kolegy. Já dodávám, že patrně i na některé politiky a další tvůrce veřejného mínění.

Cituje S. H. Schneidera (tehdy děkana na Harvardově univerzitě), který již v roce 1976 vyslovil následující myšlenku: „Vědci si nemožou dovolit naivitu ohledně politických důsledků veřejně publikovaných vědeckých názorů. Mají-li jejich vědecké názory politickou potenci, mají povinnost deklarovat své politické a hodnotové předpoklady a musí být čestní vůči sobě samým, vůči svým kolegům

a vůči svým čtenářům ohledně toho, nakolik tyto jejich předpoklady ovlivnily jejich vědeckou práci.“ To je pro celou mou následující diskusi teze klíčová.

Vidím to podobně jako profesor R. S. Lindsen z Massachusetts Institute of Technology, který nedávno napsal: „Budoucí generace se budou trochu pobaveně divit, že na počátku 21. století vyspělý svět propadl panice kvůli globálnímu zvýšení průměrné teploty o několik desetin stupně a lidé na základě obrovského zveličení velmi nejistých počítačových modelových předpovědí uvažovali o tom, že se vrátí před průmyslovou éru“ (citováno viz Horner, 2007).

Přesně o těchto věcech je tato má útlá knížka, která vznikla v období prvních tří měsíců roku 2007 jako vedlejší produkt mého „prezidentování na plný úvazek“ a která proto spíše cituje, než nabízí originální výzkum. Neaspiruje také na nic jiného než na laickou znalost přírodních věd, ale nepovažuji to za handicap. Problematika globálního oteplování je totiž více záležitostí věd společenských než věd přírodních, jde v ní více o člověka a jeho svobodu než o desetiny stupně Celsia pohybu průměrných teplot.

Téměř před dokončením práce na této knize, v polovině března 2007, jsem byl vyzván, abych pro americký Kongres, pro slyšení („hearings“) s bývalým viceprezidentem Al Gorem, ve formě odpovědí na pět otázek předložil opačnou pozici. Českou verzi svých odpovědí uvádím jako přílohu č. 1 této knihy.

Chtěl bych poděkovat mnoha kolegům a přátelům za „obrušování“ mých názorů v této věci. V poslední době byly pro mne významné zejména rozhovory s Jiřím Weiglem a Dušanem Třískou (a jejich připomínky k textu) a e-mailování s Dr. Lubošem Motlem z Harvardovy univerzity a prof. Fredem Singerem z University of Virginia.

Jako svědek dnešní celosvětové debaty chci říci, že ani já už nejsem jenom znepokojen, že i já už se zlobím. Proto následující text.

25. března 2007

Kapitola 1

Vymezení problému

O životním prostředí sice hovořím a píšu dlouhodobě a opakovaně, ale poněkud nesoustavně. Už delší dobu proto zamýšlím předložit veřejnosti své komplexnější stanovisko k dnešní, tolik zjitřené a tak neférově a neracionálně vedené debatě o životním prostředí a zejména o tzv. globálním oteplování, protože se znepokojením sleduji, že se toto téma stále více a více stává zásadním ideovým a politickým střetem naší současnosti, byť – a to chci více než zdůraznit – nepochybně tématem zástupným.

Ukazuje se totiž, že **soudobý střet o lidskou svobodu – a znovu připomínám, že nikoli o životní prostředí – začíná být veden právě**

s těmito tématy nebo, přesněji řečeno, pomocí těchto témat. Platí to sice daleko více o tzv. vyspělém a nepochybně relativně velmi bohatém světě než o zemích méně rozvinutých (a chudších), kde mají lidé většinou starosti jiné (a daleko přízemnější), ale není pochyb o tom, že právě chudší země na tento, nikoli jejich, spor mohou nejvíce doplatit. Stávají se rukojmím environmentalistů, kteří navrhují zabrzdit lidský pokrok za nesmírnou cenu. Největší obětí budou právě ti nejchudší. A to ještě tyto ambiciózní zásahy nebudou mít téměř žádný významný efekt. Hezky říká **Bjørn Lomborg**, že uskutečnit všechna Al Goreova doporučení (za ohromné náklady) způsobí jediné to, že – dojde-li k naplnění dnešních environmentalistických katastrofických scénářů – lidé na pobřeží Bangladéše se kvůli avizovanému zvýšení hladiny moří utopí nikoli v roce 2110, ale až v roce 2115! Proto je – stejně jako já – přesvědčen, že bychom měli dělat něco úplně jiného, něco, co by skutečné efekty přineslo.

Není jedinou nadějí planety, že průmyslová civilizace zkolabuje? Není naší povinností to udělat?

Maurice Strong,
zástupce generálního tajemníka OSN

Hned na počátku těchto svých úvah chci velmi nahlas vyjádřit svůj souhlas s názorem liberálů klasického typu, onoho snad již k vyměnění odsouzeného lidského druhu, k této problematice. Mají pravdu v tom, že největším zdrojem **ohrožení svobody, demokracie, tržní ekonomiky a prosperity na konci dvacátého a na počátku dvacátého prvního století přestal být socialismus** (a 17 let po sametových revolucích už vůbec ne jeho extrémní verze, kterou jsme na vlastní kůži poznali jako komunismus), ale že se jím stala ambiciózní, velmi arogantní a téměř bezskrupulózní **ideologie politického hnutí, které – původně skromně a snad i s dobrými úmysly – začínalo s tématem ochrany životního prostředí, ale které se postupně přeměnilo na s přírodou téměř nesusvisející environmentalismus.**

Tento ideový proud se v současnosti stal dominantní alternativou vůči ideologiím orientovaným důsledně a primárně na lidskou svobodu. Je světovým názorem, který chce radikálně a s jakýmkoli doprovodným „létáním třísek“ (tedy za cenu omezování lidské svobody a za cenu lidských životů) změnit svět, názorem, který chce změnit člověka, jeho chování, uspořádání společnosti, hodnotový systém. Prostě všechno.

Kdykoli někdo zahyne v důsledku zátop v Bangladéši, jeden z šéfů aerolinií by měl být vyvečen ze své kanceláře a utopen.

George Monbiot,
komentátor deníku *Guardian*

Aby nebylo mýlky a aby si snad někdo nemyslel, že se chci plést do přírodních věd a do vědecké ekologie: **s přírodními vědami nemá environmentalismus fakticky nic společného a – co je ještě daleko horší – se společenskými vědami, ač se pohybuje na jejich teritoriu, bohužel také ne.** V tomto ohledu si uchovává naprostou bezelstnost (některých) přírodo-